

zlasti za velikonočno spraševanje, pa starišim in vsim, kateri otroke v krščanskem nauku podučujejo.

Očetom Trapistom v Banjiluki na Bosanskem je cesarjevič Rudolf blagodušno podaril 100 fl.

Frajmavreri so pri nas v Avstriji sicer prepovedani, toda to nič ne brani, da imajo povsod po večjih mestih svoje shodnice ali lože in na Dunaju lastno novino „Der Freimaurer“. V tem listu beremo sledeče: slovesno izpovedujemo, da med nami frajmaurerji nihče, ki še na krščanstvo veruje, nima pravice frajmavrerjem prištet biti. Tako, to je jasno! Frajmavreri niso Kristijani — ampak novi ajdi ali pagani, pravi antikristi!

Gospodarske stvari.

Fizol, fazol, po krivem sem ter tje tudi grah imenovan (*Phaseolus vulgaris et nanus*.)

M. Ni, rekel bi, rastline med onimi, ktere človeška roka prideluje in vzreja, ki bi bila po svetu bolj razširjena kakor fizol. On raste v deželah pod vročim solncem kot sosed tenkovitke palme, mogočne banane, sladkorjeve trstike in kavinega drevesa in daje tam mnogo ljudem poglavitni živež. Nasproti pa v visokem severu na strani trdega hrasta, košate bukve in tanke breze dobro stori in ondotne prebivavce redi in živi. Ker je tako izredno po svetu razširjen pod različnim podnebjem in v raznih deželah, je pa tudi zelo različen po barvi in podobi. Zato ima pa tudi fizol med vsemi pridelovanimi rastlinami največ razredov, kakor ravno tudi domače živali, katerih tolika mnogovrstnost razredov poglavitno iz njihove velike razširjenosti, umetnih vplivov in podnebne spreminjave izvira. Fizol hoče toplo, rahlo zemljo, zavetno in bolj suho ko mokrotno vreme. Ne prenaša niti zime niti slane, zato se sme še le v zemljo spraviti, ko se teh dveh sovražnikov ni več bati. Rano v aprilu se more fizol le na vrtu saditi, kjer ga je mogoče prav dobro zavarovati. Fizol se posaja navadno v začetku maja za zeleno in suho porabo in noter do konca junija tako, da je do jeseni zelenega fizola za v kuhinjo. — Kdor si hoče ranega fizolovega stročja prirediti, si mora fizola pritlikovec v lonce posaditi, kateri se potem v toplo hišo postavijo, da fizol začne poganjati. Tako pognani fizol se potem v gnojne grede posadi, če morebiti ne kaže bolje ga brž v gnojne grede posejati. Vender je rano prirejevanje fizola težavno in dostikrat malo hvaležno delo, ktero zahteva skrbne, razumne in spredvidne roke. Toplota, svetloba in zrak so glavni pogoji srečnega vzrejevanja fizola v gnojnih gredah. Kdor v tem delu ni izkušen naj pred sredo februarja ž njim rajši ne začne. V tem času pa že tudi solnce samo nekoliko na pomoč prihaja in fizolovo rast pospešava.

Kdor pa z tem delom že meseca januarja počne, temu fizol dostikrat konec vzame, ker ob

hudem mrazu in pomanjkanju solčne svetlobe gredni zaboji lahko prehladni postanejo in fizol gnjiti začne. Ko je vreme spremenljivo in ko solnce le od časa do časa posije pa takrat vendar močno greje, se morajo posebno ob ostrem vremenu na gnojnih gredah okna marljivo odpirati in tako grede prevetrovati. Če se to tako ne stori, vhaja v zaboje pri oblačnem nebu mrzel zrak in nježnejši deli fizolovih rastlik škodo trpijo, nasproti pa zopet če solnce prevroče pripeka skozi okna lahko zgorijo.

Rani fizol se na prostem tako vzreja, da se črni pritlikovec sred meseca aprila nekoliko dni v vodi namaka in potem na zavetne grede najboljšie ob zidih posadi in v hladnih nočeh s slamo pokriva in mraza varuje. Za seme se navadno puščajo najlepše rastlike, od katerih se nič zelenega stročja ne sme potegovati. Seme ohrani 3—4 let kalivno moč.

Fizol ima izredno množino razredov. Skoro vsaki kraj ima svoj poseben razrod. Tu hočemo le tri glavne sorte imenovati:

a) Fizol ovijavec je rastlina, ki se ovija in kateri je treba rajlec, po katerih se more spenjati. Fizol ovijavec se v vrtu po dva črevlja narazen in po šest zrn v jamico posaja. Ko je za pol črevlja visok se s prstjo zasiplje in rajlec pristavi. Med raznimi razrodi se posebno odlikuje fizol mečevnik in pa fizol z belim in žoltim stročjem, poslednji zlasti zaradi tega, ker stročje ne odreveni in se z zrnjem vred lahko uporabi. b) Fizol hraševcec se tudi ovija pa le po hraševju ali vejevju kakor grah. Zrnje je bolj drobičko in okroglo in je le suho za porabo v kuhinji. Ali boljši je ko vse druge sorte. c) Fizol pritlikovec tudi fežek imenovan se ne ovija in ne potrebuje niti rajlec niti hraševja. Za rano prirejo v gnojnih gredah se posebno prilaga rani črni zamorček in žolti in beli pritlikovec.

Kosti, rožena strugovina dober gnoj. Sirove, nezdobljene kosti so kot gnojilo brez vse vrednosti. Pri vsakem gnojilu je to poglavitni pogoj, da koristi, da se v zemlji razkroji. To se pa pri celih, nezdobljenih kosteh ne zgodi, česar se lahko vsakdo z lastnimi očmi prepriča, ako 15—20 let stare kosti pogleda, ktere se dostikrat iz grobov izkopljejo. Te kosti so skoraj nespremenjene in ravno tako trde in tope kakor črste. Res da del hrustanca sprhni ali fosforne kislo apno je še popolnoma nerazkrojeno. Kmetovalcu je pa treba nagle in popolne razkrojitve gnjilečnih snovi in koščene prsti, da pravi vspeh z njo doseže. Zato je treba kosti drobno zmleti ali na kak drug način pripraviti. Rožena strugovina ima v sebi veliko gnjilčevih snovi in fosforne kisline in v tem je njena glavna korist ležeča. Gnjlca ima okoli 10% fosforove kisline pa blizu 5—6%. Ti odpadki se dolgo ne razkrojijo in tako tudi le po času koristijo. Njih korist se pa da pohitrili, ako se v roženo moko zmeljejo. V obče pa je le malokdaj

velika množina takih odpadkov za gnojenje na razpolaganje. In tako se tudi v veliki meri z njimi gnojiti ne more. Večidel bode bolje kazalo jih za napravo komposta porabiti. Če se na kompostnem kupu z apnom pomešajo, se gnjilec roževine z apnom v saliterokislo apno sveže, kateri gnoj naj bolje strnenim sadežem dene. In sicer se sme pred setvijo z takim gnojem le v pičli meri gnojiti. Kot kompostni gnoj slabe setve nekoliko popravi, vendar pa naj bolj pospešuje bujno rast krompirjevega perja ne pa rast gomolja. Če se tedaj v nekaterih krajih vendar z takim gnojem krompirju gnoji, se gleda pri tem le bolj na prihodno strneno setev, nego na obilico pridelkov krompirja.

Kako visoko se morajo panji postavljati. Više ko 1.5 metra t. j. blizo 5' bi se panji ne smeli postavljati, ker se sicer pretežko do njih priti more in sploh vse ravnanje z njimi težavno postane.

Konjsko usnjeno upravo lahko obvarujemo plesnobe, gnitja itd. s tem, da denemo med mast, s katero se usnje maže, nekoliko glicerina. Usnje se potem ne lomi, se ne premoči in je obvarovano hitrega gnitja.

Štajersko konjerejsko društvo je sklenolo okrajne zastope prositi za podporo v denarjih in letos premije delivati v Brežicah, v Ormužu, v Šmarji in v Slov. Gradcu. Za okrajne prednike konjerejskega društva so izvoljeni gg.: Andrej Zupanc v Pristovi, Jož. Zupan v Laškem, Anton Pregl v Brežicah, Janez Stadler pri sv. Petru pod sv. gorami, dr. Ulrih na Vranskem, dr. Anton Pibler v Arvežu, grof Orsay v Frauenhofu pri Mariboru. Društvensko svetinjo so za posebne zasluge in kot izvrstni konjerejci dobili gg. Detiček in Paumgartner v Konjicah, Janez Fric v Arnavasi, Janez Kočevar, Blaž Klemenčič in Weinigerholz v Središču, Martin Sevnik v Malemvrhu, Janez Kovačič v Glogovembrodu, baron Post v Polskavi, Bauman v Bistriči, Anton Jurinec v Banovcih in Juri Ferenc v Budiševcih.

Sejmovi. 24. aprila v Dolu, v Ivniku, pri sv. Jurju na Pesnici, pri sv. Jurju pri Celju, v Vojniku, v Kaniži, pri sv. Lenartu, v Ptuj, v Pleterju, v Središču, v Mozirju, v Rogatecu, v Laškem, v Hočah, v Cirkovicah. 25. aprila pri sv. Jurju na Savnici, pod Tobrom, v Gotovljah, v Kostivnici, v Gornji Polskavi, v Slov. Gradcu, v Vozenici. 26. aprila v Apačah, v Kozjem, na Vranskem, v Orešju, na Ponkvi in pri sv. Mohorju.

Dopisi.

Iz Maribora. (Razne novosti — Seidl). Veliki petek obhajamo Katoličani v sveti tihoti — zvonovi molčijo. Zato nas je nekoliko neljubo dirnolo, ko so tukajšni luterani celi predpolden v petek zvonili. — Mariborski pevci in gasilci so z

graškimi in dunajskimi tovariši hotli velikonočno nedeljo iti v Varaždin ter z ondišnjimi Judi in nemčurji napraviti sijajno „Sängertag“. Priprave so bile velike: 4 bande godcev, 18 kočij v Čakovcu, slavoloki, nemških in drugih zastav brez števila. Toda Varaždinski narodnjaki so banu v Zagreb telegrafirali, da se bojé hude rabuke, če pridejo nemški pevci in gasilci v Varaždin. Vsled tega je ban ovi „Sängertag“ ali prav za prav nemško demonstracijo prepovedal. Mariborčani so ostali doma in se strašno jezijo. Hrvati pa so slavoleke podrli in nemške zastave raztrgali. — Sedaj mora naša šolska mladež že ob 7. uri v šolo. Dijaki, kateri se najraje v jutru učijo, profesorji, ki radi dolgo spijo, potem kuharice so zaradi te šolske prenapredbe jako nevoljne. — Mestni šolski svet je pesniku 70letnemu grofu Auerspergu pismeno čestital. Toda pismo je tako borno in okorno skrpano, da smo se res čudili! Od takih učenih gospodov smo kaj boljšega pričakovali. — Meseca septembra bo tukaj vinorejska razstava. V pripravi odbor so izvoljeni sami Nemci, čeravno imamo Slovenci v Mariboru 3 poslance stanujoče. Taka brezobzirnost bo tudi Slovence prisilila k brezobzirnosti. Utegnemo se za razstavo malo ali nič brigati! G. Seidlu se huda godi. V Gradcu so mu rubili tiste goldinarje, katere si je kot deželni poslanec zaslužil. (!) Na njegovo 2800 fl. cenjeno posestvo v Rožpahu pa sta 2 upnika segnola. Nek Fischer zavolj dolžnih 1623 in Emilija žl. Steinberg zaradi 4104 fl. Da bi bil g. Seidl učitelju Kocmutu izplačal nabrano šolnino, tega še nismo izvedeli. — Znani in mnogočislani vračnik g. Ferd. Jüttner je umrl 74 let star.

Od sv. Lenarta v Slov. goricah. (Ozimina, zajci, povodenj). Za ozimino smo letos se jako bali; mislili smo, da je pod debelo in dolgo ležečo snežno odejo vsa segnjila. Hvala Bogu, strah nam je bil prazen! Ozimina je vsa lepa in sedaj veselo zeleni in raste; tudi sneg meseca marca jej ni škodil. Edino v bolj nizkih legah je zimski mraz ozimino poškodil, posebno tam, kjer so gospodarji novo seme sejali. — Toda brez žalosti in škode vendar nismo vsi gospodarji zimi odšli. Gospodarjem, ki so imeli v sadunosnikih kaj mladega drevesja, so nadležni zajci tu pa tam hudo nesrečo prizadjali, ker so toliko lepih mladih drevesc objedli, kakor še nikoli poprej. Človek bi se lahko razjokal, ako taka, potrebne skorje oropana drevesca pogleda. Nekateri so v jeseni drevesca sicer namazali, pa letos ni pomagalo nič zoper zajčjo požrešnost. Se celo vinograde so te gladovne stvari napadale in vinske trte objedavale. Tako so pri sv. Marjeti v vinogradu usnarja g. Urbančiča zajci na 400 □ metrov velikem zemljišču vsako trto tako pokončali, da se mora sedaj vse iz nova saditi. — Pesnica je poplavila celo dolgo in široko dolino ter mnogo škode prizadjala kmetom in mlinarjem. Potreba pesniško strugo popraviti se kaže čedalje bolj — očitno.